

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Be-reshit

Shelomoh ben Yitshaḳ

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

"

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10050

שלם עון האמרי עד-הנה : יז ויהי השמש
 באה ועלטה הנה והנה תנור עשן ולפיד אש
 אשר עבר בן הנזרים האלה : יח ביום
 שהוא ברת יהוה את-אברם ברת לאמר
 לזרעך נתתי את-הארץ הזאת מנתר מצרים
 עד-הנחר הנדל נחר פרת : יט את-
 הקניני ואת-הקנני ואת הקדמני : כ ואת-
 הקחתי ואת הפרני ואת-הקפאים : כא ואת-
 האמרי ואת-הבנני ואת-הנרנשי ואת-
 ין היבוכי : ס א ושרי אשת אברם
 לא ילדה לו ולה שפחה מצרית ושמה הנה :
 ב ותאמר שרי אל-אברם הגהנא עצרני
 יהוה מלדת בא-נא אל-שפחתי אולי אבנה
 ממנה וישמע אברם לקול שרי : ג ותקח
 שרי אשת אברם את-הנה המצרית
 שפחה מקץ עשר שנים לשבת אברם
 בארץ כנען ותתן אתה לאברם אישה לו
 לאשה : ד ויבא אל-הנה ותהר ותלד
 בי הנמה ותקל גברתה בעיניה : ה ותאמר
 ל שרי אל-אברם חמסי עליך אנכי נתתי
 שפחתי

שלים הובא האמרי עד-כען : יז והות
 שמשא עלת וקבלה הנה והא תנור דהנן
 ובעור דאשא דעברא בין-פלגיא האילין :
 יח ביומא ההוא נור יי עם-אברם קניס
 למימר לבנך יהבית ית-ארעא הקא מנהרא
 דמצרים ועד-נהרא רבא נהרא דפרת :
 יט ית שלמאי וית קניזאי וית-קדמונאי :
 כ וית-חיתאי וית פריזאי וית-גבראי :
 כא וית-אמורי וית-בנני וית-נרנשי וית-
 ברנשאי וית-יבוכאי : א ושרי אשת אברם
 לא ילדת ליה ולה אמתא מצריתא ושמה
 הנה : ב ואמרת שרי לאברם הא כען
 מנעני יי מלמילד עול-כען לנת-אמתי מאיס
 אתבני מינה וקביל אברם למימר שרי :
 ג ודברת שרי אמת אברם ית-הנה
 מצריתא אמתה מסוף עשר שנין למיתב
 אברם בארעא דכנען ויהבת יתה לאברם
 בעלזא ליה לאינתו : ד ועאל לנת-הנה
 ועדיאת וחזת ארי עדיאת-וקלת רבונתה
 בעינהא : ה ואמרת שרי לאברם דין-לי
 עלך

רשי

לארץ הולת לפי סבארץ כנען היה מדבר ענוו וכרת ברית ון כוכביב לתת לך את הארץ הזאת לרשתה וכן ירד יעקב למצרים לא וחסוב דורותו
 יהודה סרן ומלכו וכלב בן חפרון וכו' לארץ היה : בולא שלם עון האמורי . להיות משתלח מארצו ועד ארץ חמון שחין הקב"ה נפרע
 מאומה עד שתתחלה פלחה ס' (ישעיה כו) . כסאסאה פלחה תריסנה : (יז) ויהי היטמיש באה . כמו (בראשית מב) ויהיה
 מריקים סקיהם (מלכים ב) ויהיה קוברים אים כלומר ויהי דברם : (ט) השמיש באה . סקיה : ועלטה היה . חשן היום :
 והנה הנור עשן וגו' . רעו לו סיפלו החלכות ע"א בני-הגם : באה . טעמו למעלה לכך הוא מוכרח שכל כח וחס היה טעמו למטה
 כאלף היה מכוזר כשהיא שוקעת . זא"ה לנהר בן סהרי כח כחם ויהי השמש לכל והעברת תנור עשן לארץ וכלן היתה בעל שבער שקנה
 וזה חלוק בכל תיבה לשון נקבה שיסודה שתי אותיות כמו בא קם שם כשהטעם לזו עלה לשון עבר הוא כגון ז' וכגון ורחל כלה . קנה חלוותי .
 סנה שכה ימותך וכשהטעם למטה הוא לשון הנה דבר סגולה עכשיו והלך כמו כלה עם הנזן . בערב היה כלה וכבוקר היה שבה : (י) (יח)
 לזרעך נתתו . חקירתו של הקב"ה כאלו היא עשויה : (כ"ר) הנהר הגדול . (הוא פרת) . לפי שהיא דבוק לארץ ישראל קוראה
 גדול אע"פ שהיא מיוחדת בארבעה נהרות היוצאים מעדן כאלה . והנהר הרביעי הוא כרת . משל הדיוט עבד מלך מלך הדבוק לשחור
 נישתחולך : (יט) את הקני . (כ"ר) עשר אוזות יש כלן ולא נתן להם אלא שבעה נויס והשליש אדום ועוהב ועמון והם קני קני
 וקדמוני עתידים להיות ירושה לעתיד שכל אדום ועוהב וטלום יד וכו' ועמון עשעעם : (ק) ואת הרפאים . ארץ עוג כאלה כו
 דברים ג

למי
 ליה
 ליה
 ערל
 למי
 מצר
 דקני
 חלון
 (דבר)
 ככית
 שחכ
 קדמו
 ליש
 וחה
 סלח
 סלח
 אונט
 ורנס
 ודתי
 כאלו
 ולחוט
 נקיה
 שנה
 ייא
 שבט
 השכ
 (ער)
 הזמ
 (ועל)
 תאר
 עוד
 מעל

והור שמשא טמעה וחמטא הנת והיא תבוא אכרם גהנים מסיק פגנא וגרמין דאשא ומבעיר שמיבין דגור למיבו ביה בשעניא והא עבר בין פסגיא האליון : יח בייקא הרוא גור יי עם אכרם קיים דלא למיבו ביה כגון אלמפרקניו מן מלכותא למימר לנגד אמו ית ארעא הדא מגילוס דמצבנים עד גהרא רבא גהרא פרת :

ירושלמי

גור כל בני מדינתא :

ואמרת שרי לאכרם דיגי ועולבני מקרין ופיך שגקיהו ארעי ובית תולדותי רבימיה דאבא ואתית לי עמך בהימנות שמיא עייליך עמך וקדם פרעה מלכא דמצבנים וקדם אבימלך מלכא דפלשתאי ואמרת עלך אמי הוא מן בגלל דלא יקטלון יתך ויגדון חמירי דלא הוינא מעבדא נתיבית הגר מצריתא אמתי ויהבית יתה לך לאיתמי ואמרת וילולתי אקר רבונקאא בעיקהא : ה ואמרת שבי לאכרם

ליה ולה אמתא מצריתא ושמה הגר כבה פרעה דהקא ליה לאמרו בןמן דנסבה ואתכתש במימר מן קדם יי : ב ואמרת שרי לאכרם הא בדין מנעני יי מלמילד עול לנת אמתי ואחריתי מאים אתכני מינה וקבל אכרם למימר שרי : ג ודברת שרי אמת אכרם ית הגר מצריתא אמתה מסוף עשר שנין למיעב אכרם בארעא דכנען ותרחא ויהא יתה לאכרם בעלה ליה לאנתו : ד ועאל לנת הגר ואעבידת ותמת ארום אעבידת וילולתי אקר רבונקאא בעיקהא : ה ואמרת שבי לאכרם

רשי

(דברים ג') הוא יקרא ארץ רכאים : (א) שפחה מצרית . כת פרעה היתה כשראה נסים שנעשלו לשרה אמר מוטב שתהא כתי שפחה כתי זה ולא גכירה כתי אחר : (ב) אולי אכנה כומנה . לימד על מי שאין לו כניס שאינו כנוי חלא הרום : אבנת מומנה . כוכות שאכניס כתי לתוך כתי : לקיל שרי . (ב"ר) לרות הקודש שבה : (ג) ותקח שרי . לקחתה כדכריס אשרך שוכית לידכ כנוף קדוש כזה : (ב"ר) מקין עשר שנים . מוגד הקבוע לזה שסתה עשר שנים ולא ילדה לכעלה חייב לישא אחרת : (יבמות ס"ד) לשכה אברם וגו' מוגד שאין שיכת חונה לארץ עולה מן המנין לפי שלא נאמר לו ואשך לגוי גדול עד שיכא לחי : (ד) ויבא אל הגר ותהר . מוכיח ראשונה : (ב"ר) ותקל גבירתה בעיניה : אמרה שרה וזאין סתרה כנלויה מראה עיניה כאלו היא נדקת ואינה נדקת שלא וכתה להריון כל השנים הללו ואני כתעכרתי מוכיח ראשונה : (ב"ר) (ה) חמסי עליך . חמס העשולי עליך אינו עשולי העונש כשהתפללת

באר רחובות דקדוקי רשי

כלא יורש : (ט) רצה לומר מדכתיב באה דהיינו נסתר לנקיבה על כרחיך מלת שמיש גס נס תכונה כלשון נקיבה וכן אמרי אנשי (דיא זון איז אונטר גאנג) חס קן קשה היאך יתכן כרישא דקרא מלת ויהי לשון זכר והיו למכבד ותהי השמש כאלה לכן קאמר רשי כמו ויהי הם מריקים וכי רצה לומר כמו דכונלות ויהי הם וכו' הולכנו לומר דחס' בקרא מלת דבר כילא יתכן מלת ויהי לשון ימיד למלת הם דהוא לשון רכיס חלא ודאי חסר בקרא מלת דבר והיו כאלו כתיב ויהי דבר זה הם מריקים סקייהם וכן כאלו כתיב ויהי דבר זה הם קוכרים חיס ככיננו הכא הרי כאלו כתיב ויהי דבר זה השמש כאלה ולא כן קאי מלת ויהי על מלת דבר דהוא לשון זכר : (י) כזה סכת רשי בענין למעלה ולמטה אין רצונו לומר למעלה על האות ממש ולמטה תחת האות ממש חלא רצה לומר כשהטעם (כל"ח ט"א ח"ק) לגמרי אחר כל הנקודות בקרא חלל רשי למטה וחלל המדקדקים מלרע חלל כשהטעם קודם נקודה אחרונה בקרא חלל רשי למעלה וחלל המדקדקים מלעיל וחלן חילוק

מכלל יופי

וראה לפידאש אשר עברונו : (בין הגורים) . שם ענין כריתה וההוך : יו (ב) (עצרניי) . ענין המניעה : (כא נא אלשפחתי) יבא על דרך כבוד כנוי לרשמיש : (אכנה) הבן נקרא כן לפי שהוא בנין האב והאם : (ג) (לשכה אברם) . הראוי בקמץ הלמד ובא כעוה להסמך הענין (ד) ורתהר פתח באהנה : (ותקל) שרשוקלל ודעת רבינונה הוא מן הקל וכן (ואקל) ויתכן שרשם מכנין נפעל : (ה) (חמסי עליך) . התמס שאני לוקחת משפחתי עליך הוא כי אני לטובתך נתכוונתי שנתתה לך כדי שיהיה לך זרע ממנה ואקל

שנה על דרך שאמר דכריס (כי ברשעת הגוים האלה יי אלהיך מורישים מפניך) והזכיר האמורי שהוא הגדול שבשבעה אומות כמו שאמר רבנביא עמוס ג' ואנכי הישמדתי ארץ האמורי מפניהם אשר כעבה ארזים גברו : (ער הנה) . ענינו עד עתה והוא מורה על הזמן כלומר עד הזמן הזה : (יז) (כאה) . מלעיל לפי שהוא פועל עבר (ועלטה) . הוא חשך אפלה : (עשו) . שם ואפשר שהוא תאר וכן בפירוש שם הוא בשקל חקם שקל אמרי ישראל עוד רגור שרירה עשו כלומר שהירה מעלה עשנו בתוך העלטה : (ולפיד אש) . רוצה לומר

בראשית יו לך לך

אונקלוס

שפחתי בחיקך ותראה כי הרמה ואקל
 בעיניה ישפט יהוה ביני וביניך : ו ויאמר
 אברהם אל-שני הנח שפחתי בידך עשי-
 לה הטוב בעיניך ותענה שני ותברח
 מפניה : ז וימצאה מלאך יהוה על-עין
 הפנים במדבר על-העין בדרך שור :
 ח ויאמר ה' שפחתי שני אימנה באת
 ואנה תלכי ותאמר מפני שני וברתי אנכי
 ברחתי : ט ויאמר לה מלאך יהוה שובי
 אל-גברתיך והתעני תחת ידיה : י ויאמר
 לה מלאך יהוה הרבה ארבה את-זרעך
 ולא יספך מרב : יא ויאמר לה מלאך
 יהוה הנך הרה וילדת בן וקראת שמו
 ישמעאל כי-שמע יהוה אל-עניך : יב והוא
 יהיה פרא אדם ידו בכל ויד כל בו ועל-פני
 כל-אחיו ישקן : יג ותקרא שם-יהוה הדבר
 אליה

עלך אנא יהבית אמתך לך וחזרת ארבי
 אצדאית וקלית בעיניה ידן וביני וביניך :
 ו ויאמר אברהם לשני היא אמתך בידך
 עבידי ליה כדמקין בעיניכי ועניתה שני
 וערקת מן-קדמיה : ז ואשכחה מלאכה
 דני על-עניא דמויא במדברא על-עניא
 באורחא דחגרא : ח ויאמר ה' את-אמתך
 דשני מן-צאת אתה ולאן את-אזולא
 ואמרת מן-קדמך שני רבונתי אנא ערקא :
 ט ויאמר לה מלאכה דני תובי לנת-
 רבונתיך ואשתעבידי תחזרת ודחא :
 י ויאמר לה מלאכה דני אסנאה אסני
 ית-בעיני ולא יתמנון מסני : יא ויאמר
 לה מלאכה דני הא-את מעדנא ותלדין
 בר ותקרין שמיה ישמעאל ארבי-קבל יי
 צלותיך : יב והוא יהא מרוד באנשא
 הוא-יהא צדיק לכולא ואף אנשא יהון-
 יג וצליאת בשמא-דני דאיתמלל עמה

אמרת

רשי

כשהתפללת להקט"ה מה תתן לי ואנכי הולך ערירי לא התפללת אלא עליון והיה לך להסתכל על שנינו והייתי אני נפקדת עמך . ועוד דבר
 אתה תומס מנני שאתה שומע כיוני ושותק : (יב) (ב"ר) אנכי נהתי שפחתי וגו' . ביני וביניך . כל מינין שכתבתי חסר וזה מלא קרי
 ביה וביניך (ר"ל נוכח לנקה) שהניסה עין הרע כעבורה של הגר והפילה עוכרה הוא שהמלאך אומר להגר הנך הרה והלא כבר הרתה
 והוא מכפר לה שתר אלא מלמד מהפילה הריון הראשון : (יג) (י) והענה שרי . היתה משעבדת כה בקושי : (ב"ר) (ח) אי מורה
 בארץ . מתיכן באת . יודע היה אלא ליתן לה פתח ליכנס עמה בדברים . ולשון אי מזה היה המקום שתאמר עליו מזה אי כתיב (ט)
 ויאמר לה מלאך וגו' . על כל חמירה היה שלוח לה מלאך אחר לכך כאשר מלאך בכל חמירה וחמירה : (יא) הנך הרה . כשתשוכי תהרי כמו
 הנך הרה דאשת מנחם : ויולדת בן . כמו ויולדת ודומה לו ויזכר כלבטון מקוננת כחרוזים : וקראת שמו . מווי הוא כמו שאמר לוהר וקראת
 את שמו יצחק (יג) : (יב) פרא אדם . אזהכ מדברות לגוד חיות כמו שכתוב וישם כמדבר פלרן ויהי רובה קשת : ידו בכל .
 לפטים : ויד כל בו . הכל שונאין אותו ומתגרין בו : ועל פני כל אחיו ישכון . סיכיה זרעו גדול : (ב"ר) (יג) אתה אל
 ראי

באר רחובות דקדוקי רשי

מילוק כין שהטעם על התיבה או תחת התיבה * והנה תיבת קאה נמשעת לשתי אופנים אופן הראשון כשהטעם למעלה דהיינו קודם
 כקודה אחרונה או הוא לשון עבר לנקיבה כזה קאה (וא) און קוון) וכשהטעם אחר כקודה אחרונה הוא לשון עכשווי
 כינוי לנקיבה כזה קאה (ואת קוונט אינונה) וזה סכתב לשון הזה וזה דבר שבעה עכשווי (וא) כבר ידעת כי כ"ה
 בחלת המטי . היא לכינוי (כל"ה מין רויס) אכוי שלטעות ונאמר הכינוי על הפועל וכאלו כוננת פרה (מין רויס דז'אין סה
 ח"ן

לאברהם כל עירל בני מינה דהויא רחצא דהעבר דיני
 דאנה שקמית ארבע וביית אבא ועלית עמך לארע נוקריהא
 וקרין בגין דלא הויא ילדא חררית אמת ויבבת למשכוב
 דעישתך וחתמת ארום עברה ונתבו איקרי באנקרה וקרין
 יתגלי קדם יי עירל בני ופרוס שלמיה בני ובניך ותתמלי
 ארעא מיין ולא נצטרך לבקרה דהגר כרת פרעה בר
 גרוד דתלמד לאתגא דנרא : ו נאמר אברהם לשבי
 קא אמתך ברשותך עבדי לה דתקין בעיני וספקהא שבי
 בערבת מן הדמיה : ו נאשכחא מלאכה בן על עיני דמיא כמדקא על עיני דבאוכת חגרא : ח נאמר
 דגר אמתא דשבי מן האן אנה אתיא וילא תילין ונאכבת מן קדם שבי רבוימי אנה ערבת : ט נאמר לה מלאכה
 בן הרבי לנת רבוימך ואתפנשי החות דהא : י נאמר לה וגי : יא נאמר לה מלאכה בן הא אנה מעברא
 ותלדו בר ותקרו רבי שמיה ישמעאל ארום גלי קדם יי סיגופך : יב נאיהו יהו קבמי לערוד כבני נשא ידו
 ותשרעון מן בעלי דבבו וידי דבעלי דבבו ותושטון לאבאשא
 ביה ועל אנפי כל אחיו ותשרבב וישרי : יג נאודיעת קדם
 "

היה תלד ונאמי איברי מרה תלדא דאתבני לחוד מינה
 נתמת ארום עברה רבוימי ונתל וקרי באפיה וקרין יתגלי
 יי וידו בני ובניך ותתמלא חמיו עלינעלך ופרוש שלמיה
 בני לבניך ותתמלי עלמא מיני ומינה ולא נצטרך לבקרה
 דהגר מן דמיה אמתהא דהיא מן בגיהון דעממא דנקרה ונת
 לאתרו גריהון דבשדאין :

שור תלוצה :

ירושלמי
 נאובתרי דגר וצליטרי בשם מימיה בן דאתגלי עלה
 אמרה

באר רחובות דקדוקי רש"י

אין אהרין גטאן איז אויף דיר) ואין זה כוונתה רק כוונתה לומר (מיון רויכ אז דוא אברהם האשט מיר גטאן איז אויף דיר) לכן קאמר רש"י
 חנוס העשוי רצה לומר חמת כותה על הפעול (מיון רויכ אז דוא אברהם האשט מיר גטאן דוא העשט זעלין אויף אונז אלי כידו
 בעטן) - כה שכתב ויגוד דכרין אתה חנוס וכו' רצה לומר גם כדרך אחר נוכל לאז שהי' ד יון חנוסי לכינוי הפעול (דוא רויכשט דיין
 ריד פון מיר דוא הערשט מיון כיוון אונ' שוינגסט) : (יג) דברי רש"י וכתבאין מעטון דהו למכתב בינך חסר וי' ד חסר הנו"ן כמו ככל
 המקרא ומדכתיב בינך ולא כיון אחר הטון על כורחך להורות גם הלימוד שהנטיה עין הרע בעיבורה והרי כאלו כתיב וצבא וכוונתה
 שעה שד' זה עם אברהם כאלו דברה ג' כעס אג' : (יד) המדקדקים כתבו דמלות וי' צדף גס וישבבת מקוננת המה מורכבים
 מן שתי לשונות כי החולם מורה על לשון בנימי והשוואין מורים על לשון עבר אכן מורכבים מן שתי לשונות
 המקרא כדי להבין כדרך הפסוקה לכן קאמר כנו ויולדת וכו' ורצה לומר השואין נחשבים כאלוהם שתי סוגלים והרי כאלו כתיב
 וי' צדף וישבבת מקוננת (זיא גווינט זיא זעט זיא כעסטיט) : (יד) רש"י וודיעך ככאן מעלת לשוננו הקדושה דכלשון אשכנז חין הערש
 כמכטא

מכלל יופי

(ואקל בעיניה) ואתה לא רחוש ולא תיסר אותה ויאני
 לכבודך איני רוצה לרדותה ישפוט ה' גוי' : (וביניך) מלא
 ביוך בין הנון והכף כיון תבוא מלת בין פעמים פלא רבוי
 ופעמים ביוך הרבוי וכן יחשע'ד ביניכסובינו : (ח) (ויאמר)
 בא בפתח עם הרביע כמו בהפסק כיש לרביע במקומות
 מנהג ההפסק ולפי שענינו בעצמו בא כן כי אינו דבק עם
 הכא אחרינו אלא עם שזכרו בן כל ויאמר - (בורחת) :
 בא בפתח הריש בסוף פסוק שלא כמנהג : (יא) (ויאמר) -
 שלש פעמים כן הוא מנהג הכתוב במקומות ובא כן לחזק
 המאמר והתב' לפי שאמר לה שלשה ענינים אמר ויאמר
 שלשה פעמים ויש בו דרש כי שלשה מלאכים שלח לה -
 (וילדת בן) : מלה מורכבת מעבר ובנינו וטעם ההרכבה
 כי וי' צדף שהוא פועל עבר מוסבל עתיד מפני הוולפי
 שהוא עתיד כי עדיין לא ילדה והרכיב עמה
 יולדת כי ללשון שזכר הנך הרה פול לשון יולדת וענינו אמר
 לה כמו שאת יודעת שאת הרה כן תדעי באמת שתלדי בן
 כאלו את יולדת אותה עתה וי' א' כי אנה מורכבת אלא

שהיא פועל עבר מבנין פועל מרובע ועיני בסיומל"א
 ובסיומ"פ וכתב נמצא בספרים מריוקים ב"ח בן דגושה ואם
 כן אינו נקשר וילדת עם כן שאם היה נקשר היה ב"ח בן רפה
 אלא נקרא בעצמו כשני השואים נחים ככל שני שואים במלת
 ההפסק שהם נחים : (וקראת שמו) הריו לנכח דהנקבה
 הנמצאת דכריס לא (וקראת אהבם) התיו לנכבה במקום
 הא וקראה : (אל עניך) - ענין צעקה כלומר אל צעקתך
 כמו ויען איוב הראשון ישעיה' ויענה א"י באלמוותיו
 כי בודאי מתוך עניה צעקה לאל וכן דעת אנקלוס שתרגם
 ארי קביל ה' צלותך ואם היה ענין עוני היה אוטר ראוי ורא
 שמע : (יב) (פרא אדם) - פירושו אדם מדברי כפרא
 והוא חמור הבר (יג) (אל
 על) פני כל אחיו - ראי בקטף חטף והוא שקף
 אל כל אחיו בשקר איכה ג עני
 והם כתי קטורה - תהלים פנ' דמ' כראז' מן
 צ' כלומ' אל ראות אתה
 שיוכל אדם לראותך : (הגם הלום ראיתי) - כלומר בזה
 הכירה

אליה אתה אל ראי כי אמרה הנם הלם
ראיתי אחרי ראי : יד עליבן קרא לבאר
באר לתי ראי הנה בין קדש ובין ברד :
טו ותלד הגר לאבנם בן ויקרא אבנם
שם-בנו אשר-ילדה הגר ישמעאל :
טז ואבלם בן-שמנים שנה ושש שנים
בלדת-הגר את-ישמעאל לאבנם :
ז ס א ויהי אבנם בן-תשעים שנה ותשע
שנים וירא יהוה אל אבנם ויאמר אליו אני-
אל שמי התהלך לפני והיה תמים : ב ואמנה
בריתי ביני ובינך וארבה אותך במאד מאד :
ג ויפל אבכם על-פניו וידבר אתו אלהים
לאמר : ד אני הנה בריתי אתך והיית
לאב המון גוים : ה ולא יקרא עוד את-
שמיך אבכם והיה שמיך אבנכם כי אב-
המון גוים נתתיך : ו והפרתי אתך במאד
מאד ונתתיך לגוים ומלכים ממה יצאו :
ז והקמתי את-בריתי ביני ובינך ובין
זרעך אחריך לדרתם לברית עולם להיות לך
לאלהים ולזרעך אחריך : ח ונתתי לך
ולזרעך אחריך ארץ מגיד ארץ כל-
ארץ כנען לאחת עולם והייתי להם לאלהים :
ט ויאמר אלהים אל-אברהם ואתה את-
בריתך תשמר אתה וזרעך אחריך לדרתם :

שביעי
ף

אמרת את-הויה אלהיך חיי-כולך ארי
אמרת הברם הקא שרתי חזיא בחרדאיתגלי
לי : יד על-בן קרא לבריא בירא דמלאך
קיימא אתחזי עלה-הא-היא בין-רקסובין
חנרא : טו וילידת הגר לאבנם בר וקרא
אבנם שום-בריה דילידת הגר ישמעאל :
טז ואבנם בר-תמנן ושית שנין כד-
ילידת-הגר ית-ישמעאל לאבנם :
א ויהוה אבנם בר-תשעין ותשע שנין
ואתגלי יי לאבנם ואמר ליה אנא אל שדי
פלח קדמי והוי שלים : ב ואתן קיימי בין
מימרי ובינך ואסני יתך לחדא לחדא :
ג ונפר אבנם על-אפוהי ומלל עמיה יי
למימר : ד אנא הא גור-קיימי עמך ותהי
לאב סגי עממין : ה ולא יתקרי עוד ית-
שמיך אבנם ויהי שמיך אברהם ארי לאב-
סגי עממין יהבתוך : ו ואפיש יתך לחדא
לחדא ואתנינך לכינשן ומלכין דשליטין-
בעממיא מינך יפקון : ז ואקיס ית-קיימי
בין-מימרי ובינך ובין בנך בתרך לדריהון
לקיים עלם למחוי לך לאלהא ולבנך בתרך :
ח ואתן לך ולבנך בתרך ית-ארע תותבוך
ית-כל-ארעא דכנען לאחסנת עלם ואהוי
להון לאלהא : ט ואמר יי לאברהם ואת

זאת רש"י ית

ראי - מקוטחסף קמך מפני שהוא סס דבר אלוה הראיה שרואה בעלכון של עלוכין (יד) (ס"א ד"א אתה אל רואי ומשמע שהוא רואה הכל ואין שום דבר רואה אותו) - הנם הלם - לשון תיעוב וכי סבורה הייתי שהף הלום כדזכרות ראיתי שלוחו של מקום אחרי רואי אותם כביתו של אברהם שסס הייתי רגילה לראות מלאכים ותדע שהיתה רגילה לראותם שהרי מנח ראה את הוולאך פעם אחת ואחר מות כמות ווראתה ד וסאחר זה ולא חרדה - (יד) באר להי כתרנגונו : (טו) ויקרא אברהם שם וגומר - חף על פי שלא שמע חכרם